

A COVID-19 globális humán pandémia és a schengeni határellenőrzés rendje

The global COVID-19 pandemic and the rules of Schengen border control

Urbán Ferenc

doktorandusz
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Doktori Iskola
ferenc.urban1980@gmail.com

Absztrakt

Cél: A tanulmány célja a 2020 márciusában Európában megjelent COVID-19 járvány schengeni határellenőrzési szabályokra gyakorolt hatásának elemzése a megállapodásban részes országok, különösképpen Magyarország tekintetében. A tanulmány azt kívánja bemutatni, hogyan vált egyre gyakoribbá a belső határokon a schengeni határ ellenőrzésének visszaállítása mint a közrendet vagy a belső biztonságot fenyegető komoly veszély ([URL1](#)) ellen való védekezés eszköze.

Módszertan: A cikk elkészítése során a COVID-19 járvány elleni védekezés érdekében hozott hazai és uniós jogszabályokat tanulmányoztam át, valamint a határforgalomi és irreguláris migrációs statisztikai adatokat elemeztem.

Megállapítások: A schengeni belső határokon a határforgalom ellenőrzésének visszaállítását a tagállamok egyre gyakrabban alkalmazzák a belső biztonságot fenyegető veszély elhárítása érdekében. A COVID-19 járvány terjedésének megállítása érdekében több tagállam számára is kézenfekvő megoldásnak látszott a belső határokon a határellenőrzés visszaállítása. A korlátozó intézkedések hozzájárultak az irreguláris migráció volumenének csökkentéséhez és a járványgörbe ellaposításához is, ugyanakkor szükséges a szabad mozgás lehetőségének visszaállítása is.

Érték: A cikk a COVID-19 járvány első két hullámának idején a tagállamok által a járvány terjedésének megakadályozása érdekében hozott intézkedéseket elemzi. A későbbi járványhullámok idején hozott intézkedések vizsgálata és ezek hatása az irreguláris migráció alakulására képzeli a következő kutatások egyik lehetséges témáját.

Kulcsszavak: COVID-19, Schengeni térség, Schengeni határellenőrzés, védelmi intézkedések, irreguláris migráció

Abstract

Aim: The aim of the study is to analyse the impact of the COVID-19 pandemic in Europe in March 2020 on the Schengen border control rules for the countries party to the agreement, in particular Hungary. The study aims to show how the reintroduction of Schengen border controls at internal borders has become increasingly common as a means of protecting against a serious threat to public policy or internal security ([URL1](#)).

Methodology: In preparing this article, I reviewed national and EU legislation to combat the COVID-19 epidemic, and analysed statistical data on border movements and irregular migration.

Findings: The reintroduction of border controls at the Schengen internal borders is increasingly used by Member States to counter threats to internal security. The reintroduction of border controls at internal borders seemed to be an obvious solution for several Member States to stop the spread of the COVID-19 epidemic. Restrictive measures have also contributed to reducing the volume of irregular migration and flattening the epidemic curve, but it is also necessary to restore freedom of movement.

Value: This article analyses the measures taken by Member States during the first two waves of the COVID-19 epidemic to prevent the spread of the epidemic. The measures taken during subsequent waves and their impact on the development of irregular migration are a possible topic for future research.

Keywords: COVID-19, Schengen area, Schengen border control, emergency measures, irregular migration

Bevezető gondolatok

A korábbiakban tapasztaltaktól eltérő összetételű irreguláris migráció érte el az Európai Uniót 2015 tavaszán. Egyrészt a Közel-Keleten elhúzódó konfliktusok miatt, másrészt az ehhez a hullámhoz kapcsolódó gazdasági migránsok miatt erőteljes, kevert migrációs mozgás volt tapasztalható térségünkben. Az irreguláris migráció mértéke arra készítetett egyes uniós tagállamokat (például Magyarországot, Németországot, Spanyolországot, Csehországot), hogy ideiglenesen visszaállítsák a határellenőrzést a belső határaikon, amire a Schengeni Határellenőrzési Kódex ([URL1](#)) értelmében a jogi lehetőség is biztosított.

Az irreguláris migránsok Európai Unióba történő tömeges bevándorlását követően a 2020. év elejétől egy korábban nem ismert, globális humán pandémia¹ megelőzése érdekében állította vissza számos, a Schengeni Megállapodásban részes ország – így Magyarország is – a határellenőrzést a belső határokon. Az alapvető járványügyi fogalmak ismertetésén túl bemutatom a járvány elleni védekezés nevében az EU-ban és Magyarországon a határellenőrzés terén meghozott intézkedéseket, majd statisztikai mutatók segítségével elemzem a járvány és az intézkedések nemzetközi migrációra gyakorolt hatását.

Az új koronavírus (SARS-CoV-2)

A vírust Kínában azonosították 2019 végén. Kezdetben 2019-nCoV (új koronavírus) névvel illették, majd az Egészségügyi Világszervezet (WHO) javaslatára SARS-CoV-2-re keresztelték a korábbi SARS-CoV-val (Severe Acute Respiratory Syndrome – súlyos heveny légúti tünetegyüttes vírusa) való rokonsága alapján. Az általa okozott betegséget COVID-19-nek (COVID: coronavirus disease – koronavírus okozta megbetegedés 2019) nevezik ([URL3](#)). A vírus emberről emberre is terjed, méghozzá cseppfertőzéssel.

Jelenlegi tudásunk szerint 2019 év végén Kínában azonosították a járvány első fertőzöttjét, s onnan terjedt át a vírus az egész világra. A vírus elsősorban cseppfertőzéssel, emberről emberre terjed, ennek megfelelően a pandémiát minden valószínűség szerint nem a csomag- és áruszállítás, hanem az emberek mozgása idézte elő. Logikus tehát, hogy a vírus terjedésének megállítására hozott intézkedések között a szabad mozgás korlátozásának is meg kellett jelennie.

Az elmúlt száz évben három nagyobb pandémia volt világszerte: a spanyolnátha 1918-ban, az ázsiai nátha 1957-ben, és a hongkongi nátha 1968-ban. Azóta pandémia kialakulásáról nem beszélhetünk, noha kisebb-nagyobb fenyegetések megjelentek, mint például a sertésinfluenza 1976-ban, a madárinfluenza 1997–1898-ban, és a SARS vírus 2003-ban.

Az emberéletek megóvása és az egészségügyi rendszer túlterhelésének kiküszöbölése érdekében különböző megelőző intézkedések meghozatalára van szükség. Ilyen mértékű korlátozásokkal, szabályokkal korábban Európában nem találkozhattunk. Japánban például a téli influenzaszезzonban általános a maszkviselés, így ez egy ázsiai embert annyira nem vág mellbe, mint egy – eddig ebből

1 „A járvány (epidémia) valamely fertőző betegség viszonylag rövid időn belüli nagyobb számosságú, tömeges előfordulása. A járványos betegség egy meghatározott, korlátozott területen történő rendszeres és tömeges előfordulását endémiának, míg a több országot, a világ nagy részét érintő megjelenését pandémiának nevezik.” ([URL2](#)).

a szempontból, többek között a védőoltások viszonylagos elterjedtségének köszönhetően tulajdonképpen burokból élő – európaiak.

Az óvintézkedéseknek két nagyobb válfajuk van: az egyik a személyes mentálhigiénés megelőző intézkedés, amely az egyének által közvetlenül betartható, illetve a másik az állam által koordinált, a teljes országra, a gazdaságra, turizmusra vonatkozó rendelkezések. Mindkét fajta rendelkezést az egyes országok kormányai rendelik el, mérlegelve az adott ország fertőzési és halálozási mutatóit, a gazdasági helyzetet és az egészségügyi rendszer aktuális állapotát. Indokoltnak tűnik, hogy a teljes országra vonatkozó korlátozásokat az uniós és a schengeni tagországok egymással, és a közösen elfogadott szabályozókkal összhangban hozzák meg.

Az egyének által betartható rendelkezések közé tartozik – a teljesség igénye nélkül – a már említett maszkviselés, a gyakori, alapos kézmosás, a fertőtlenítőszer használata, a gyülekezés elkerülése, a távolságtartás stb. A teljes országra vonatkozó szabályozások közé tartozik például a kijárási korlátozás és a vásárlási időszáv bevezetése, a vendéglátóhelyek, éttermek, szállodák bezárása, az otthoni munkavégzés elrendelése, valamint a digitális oktatásra való átállás. Ide tartozik még természetesen a jelen tanulmány témájához kapcsolódó határozat elrendelése is.

A határok szerepe a COVID-19 járvány idején

A Schengeni Végrehajtási Egyezmény 2. cikk 2. bekezdése ([URL4](#)) lehetővé tette, hogy a tagállamok közrendvédelmi vagy biztonsági okból visszaállítsák a határellenőrzést. A belső határellenőrzés – kivételes esetekben – korlátozott ideig visszaállítható a schengeni térségben, amennyiben a közrendet vagy a belső biztonságot komoly veszély fenyegeti: a belső határellenőrzés visszaállítható az érintett schengeni országokban legfeljebb hat hónapos időtartamra előre látható rendezvények esetében (például fontos sportrendezvények, konferenciák stb.), és legfeljebb két hónapos időtartamra azonnali lépéseket igénylő esetekben.

A Schengeni Határellenőrzési Kódex preambulumának 23. bekezdése ([URL1](#)) szerint, mivel a belső határokon történő határellenőrzés ideiglenes visszaállítása érinti a személyek szabad mozgását, ezért az ilyen ellenőrzés visszaállítására vonatkozó döntést csakis közösen elfogadott kritériumok szerint, az Európai Bizottságnak (továbbiakban: Bizottság) küldött megfelelő értesítés mellett, vagy valamely uniós intézmény által kiadott ajánlás alapján szabad meghozni. Mindenestre a belső határokon történő határellenőrzés visszaállításának kivételes

intézkedésnek kell maradnia, amelyre csak végső lehetőségként kerülhet sor, különleges, objektív kritériumokon és az uniós szinten figyelemmel kísért szűkségesség értékelésén alapuló, szigorúan korlátozott hatállyal és időtartamra.

„Abban az esetben, ha a közrendet vagy a belső biztonságot fenyegető komoly veszély azonnali intézkedést követel meg, a tagállamoknak módjukban kell, hogy álljon a belső határokon történő határellenőrzés tíz napot nem meghaladó időtartamra történő visszaállítása. Ezen időtartam esetleges meghosszabbítását uniós szinten figyelemmel kell kísérni.” (URL1).

A Magyarországon élő mai 30-as, 40-es generáció még emlékszik a hosszú sorokra az osztrák határ előtt, de a határsávról, a három évenkénti turista vízumról már nekik sincsenek emlékeik. A náluk fiatalabbak pedig már abba születtek bele, hogy a schengeni tagállamok külső határain belüli területeken (a népszerű turistahelyekre, felsőoktatási képzésekre) szinte korlátlanul utazhatnak, nagyjából ellenőrzés nélkül.

A migráció kibocsátó országaiban a munkaképes korú lakosság számának növekedése, a helyi hatalmi változások hatására kialakult instabil politikai helyzet, a kirobbant fegyveres konfliktusok, valamint a 2008-ban kezdődő gazdasági világválság emigrációra kényszerítette a helyi lakosságot. *„Így valamennyi érintett térségben kumulatív válságról, egymásra rakódó válságtényezők együttes jelenlétéről beszélhetünk. Ezen tényezők hatására a válságövezetekből kiinduló irreguláris migráció mértéke növekedést mutatott.”* (Biedermann, Novák, Szigetvári & Wagner, 2015). Az új koronavírus-járvány megjelenéséig nem gondoltunk bele abba, hogy valaha is szükség lehet majd újra a határok lezárására.

A COVID-19 gyors terjedésének megakadályozása érdekében az emberiség addig nem látott méretű intézkedéseket hozott, gyakran a határok lezárásával reagált, amellyel korlátozták külföldiek, hontalanok és akár menedékkérők, sőt saját állampolgáraik belépését is a területükre (Kortukova, Dei, Blahodarnyi & Kaminska, 2020).

A járvány első szakaszában – becslések szerint – 194 ország vezetett be valamilyen utazási korlátozást világszerte (Sanchez & Achilli, 2020).

Az Európai Unió 2020. március 16-án lezárta a schengeni térség külső határait, az EU-tagállamok közül pedig több szintén lezárta a schengeni belső határait, amely zárás az addigi legkiterjedtebb az EU addigi történelmében. Az alábbiakban felsorolt tagállamok 2020. április 10-én értesítették a Bizottságot és a tagállamok belügyminisztereit, hogy a COVID-19 járvány miatt kialakult vészhelyzetre tekintettel visszaállították a schengeni belső határokon a határellenőrzést: Dánia, Ausztria, Finnország, Cseh Köztársaság, Észtország, Franciaország, Belgium, Magyarország, Portugália, Norvégia, Spanyolország, Németország, Lengyelország, Litvánia és Svájc (Kortukova et al., 2020).

A lezárások következtében a határátlépések száma soha nem látott mértékben lecsökkent, vagyis a COVID-19 az egyik legjelentősebb európai értéket, a schengeni térségen belül a személyek szabad mozgását veszélyeztette.

A schengeni belső határokon a határellenőrzés visszaállításának lehetősége tagállami kompetencia, a Bizottság nem tudja megtiltani ezt az intézkedést, de véleményt nyilváníthat az intézkedés szükségességéről és mértékéről (Kortukova et al., 2020).

2006-tól a tanulmány írásának idejéig (vagyis 2021 tavaszáig) eltelt időszakban az EU-tagállamok összesen 310 esetben értesítették a Bizottságot a határellenőrzés visszaállításáról a belső határaikon, ebből a 310 esetből 130 esetben nem a COVID-19 járvány kiváltotta egészségügyi fenyegetés miatt. A Bizottság által közétett adatokból az is látszik, hogy a 310 esetből, amikor a belső határokon a határellenőrzés visszaállításra került, 195 értesítés 2020. március 11-e óta történt, vagyis kicsivel több mint egy év alatt, míg azt megelőzően 115 alkalommal 2006 és 2020 között valósult meg a határellenőrzés visszaállítása (URL5).

A belső határokon a határellenőrzés visszaállítására jellemzően a menedékkérők másodlagos mozgásának megakadályozása, illetve valamely tagállamot ért biztonsági, terrorista fenyegetés következtében került sor, vagy nemzetközi esemény biztonságának szavatolása miatt. A belső határellenőrzés visszaállítások számának erőteljes növekedése 2015-től következett be, ami természetesen összefüggésben van az arra az évre jellemző nagy számú irreguláris migráns EU-ba történő belépésével.

A fenti elemzések alapján az a következtetés vonható le, hogy az egyes EU-tagállamok számára a különböző biztonsági kockázatok kezelésének bevált módjává vált a schengeni belső határokon a határellenőrzés visszaállítása.

Az EU állam- és kormányfői 2020. március 17-én elfogadták a Bizottság javaslatát a nem alapvető fontosságú utazások ideiglenes korlátozásáról és azok feloldásáról a harmadik országokból 30 nap időtartamra, amely időszakot ezt követően 2020. május 15-ig meghosszabbították (URL6).

Ezt követően az Európa Tanács 2021. január 28-án módosította azon harmadik országbeli országok listáját, amelyek állampolgárainak beutazását az EU-ba korlátozza. Ezek az országok: Ausztrália, Új-Zéland, Ruanda, Szingapúr, Dél-Korea, Thaiföld, Kína, valamint a Kínai Népköztársaság különleges közigazgatású területei.

A menekültügyi eljárás terén is megfogalmazott ajánlásokat a Bizottság 2020. április 16-án mutatta be.² Az iránymutatás kidolgozása az Európai Menekültügyi

2 COVID-19: Iránymutatás a menekültügyi és a visszatérési eljárásokra vonatkozó uniós rendelkezések végrehajtásáról, valamint az áttelepítésről (URL7).

Támogatási Hivatal, az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség és a tagállamok érintett intézményeinek közreműködésével valósult meg. Az új szabályok korlátozzák az ügynézők számára a személyes kapcsolatot a menedékkérőkkel, és egyben lehetővé teszik a rugalmasságot a menedékkérelmek rögzítése és feldolgozása terén. A személyes interjúkat online eszközök segítségével kell lefolytatni, ha erre lehetőség van, amennyiben erre nincsen lehetőség, akkor az interjú el is hagyható (Kortukova et al. 2020). A különböző elkülönítéseknek és elzárásoknak arányosnak kell lenniük, és kerülniük kell a hátrányos megkülönböztetést.

A határellenőrzés megszüntetése hosszú távon hasznos, de pénzügyi hatásait tekintve egyes gazdasági szereplők rövid távú túlélését sokszor veszélyeztetheti. A nemzetközi termelés és kereskedelem a produktivitást hosszú távon növeli, de rövid távon az ellátási láncok összeomlásával fenyegethet, leállíthatja a tőkeáramlást és hozzájárulhat a nemzeti ipar idegen érdekeltségi körbe kerüléséhez. A nemzetközi migráció önmagában is hozhat tőkét, hasznos ötleteket, de a bűnözés, konfliktusok és fertőző betegségek bejutását is megkönnyítheti (Genschel & Jachtenfuchs, 2021).

Biztonsági szempontból az egyik legegyszerűbbnek tűnő intézkedés a határok lezárása, aminek kettős szerepe van: egyrészt kívül tartja a fenyegetést, másrészt megőrzi a szűkös, belső erőforrásokat. Akkor, amikor a biztonsági fenyegetés mértéke megnő, az országok hajlamosabbak az integrációt háttérbe szorítani és a határokat megtartani azért, hogy védekezzenek és csökkentsék a külső hatásoktól való sérülékenységüket. Ezt a fajta megközelítést jellemzően az országok közötti kooperáció sínyli meg.

A határok lezárása egyszerű lépésnek tűnik a pandémia elleni harcban, de a globalizált világban a helyi események hatással vannak akár a tőlük távol eső területek jelenségeire is, mivel a helyi entitások egy nagy világméretű közös hálózat részét képezik (Giddens, 1990). A pandémia terjedésének visszaszorítása érdekében hozott távoli intézkedések hatással voltak az EU döntéseire, hasonlóan az egyes tagállamok lépései is befolyásolták az EU cselekedeteit is.

Egyre több ország nyit a világméretű együttműködések felé a gazdaság, környezetvédelem, védelmi politika és akár a migráció szabályozása terén is. A folyamatban nemcsak egyes országok, hanem országcsoporthozások és nem állami szereplők is részt vesznek (Sassen, 2005).

Biztonsági fenyegetésként gondolatainkban a leggyakrabban valamilyen katonai fenyegetés vagy terrorcselekmény jelenik meg, és viszonylag ritkán gondolunk egy járvány által kiváltott fenyegetésre (Genschel & Jachtenfuchs, 2021), bár kétségtelen, hogy Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiája számol a járványok okozta nemzeti, regionális vagy akár globális szintű instabilitással is.

A Nemzeti Biztonsági Stratégia a migrációt és különösen az irreguláris migrációt negatív folyamatként értékeli, az irreguláris migráció jelenségét a romló biztonsági környezet egyik fő kiváltó okának tekinti. A Nemzeti Biztonsági Stratégia azon túl, hogy az irreguláris migrációt a Magyarország biztonságát fenyegető fő forrásként kezeli, összefüggésbe hozza a hazánk biztonságát fenyegető egyéb más kihívásokkal, így például járvány- és egészségügyi kockázatok növekedésével is (Csiki & Tóth, 2020).

A kétezres évek elejétől a terrorizmus, illetve a 2010-es évek közepétől az irreguláris migráció okozta fenyegetés erőteljes kihívás elé állította a schengeni belső határokon a határellenőrzés megszüntetésével kiteljesedett integrációt. A COVID-19 járvány megjelenése 2020 elején előtérbe hozta a biztonsági szempontokat, és magával hozta a schengeni belső határokon a határellenőrzés visszaállítását, illetve megnehezítette vagy akár lehetetlenné is tette a külső határokon keresztül való bejutást az Európai Unió területére.

Ez a folyamat azzal járt, hogy az EU intézményei elvesztették fő ellenőrző szerepüket a szabad mozgás szabályozása felett, és mindeztidáig nem is sikerült azt teljes mértékben visszanyerniük (Genschel & Jachtenfuchs, 2021).

A folyamat három meghatározó lépésben zajlott le: a COVID-19 járvány kitörésének kezdeti szakaszában az EU egészségügyi minisztereinek tanácsa 2020. február 13-án még csak a Kínából történő beutazások tilalmát javasolta az EU-n belüli szabad mozgás fenntartása mellett, vagyis a hosszú távú célok még győzedelmeskedtek a fertőzés megakadályozásának rövid távú célja felett. A fertőzés terjedésének megakadályozása érdekében bevezetett biztonsági intézkedések első szakasza 2020 márciusáig tartott.

A biztonsági szempontok előtérbe helyezésének időszaka 2020 márciusában kezdődött és hamar elhatalmasodott az Európai Unió tagállamain. Miután Olaszországban a helyi szintű zárás, vagyis a vírus által leginkább fenyegetett Lombardia lezárása nem bizonyult elég hatásosnak, Olaszország az olasz iskolák és az ország teljes lezárása mellett döntött, s 2020. március 7-én Ausztria is lezárta Olaszországgal közös határait. Ekkor még Németország úgy vélte, hogy a határok lezárása nem megfelelő megoldás a vírus terjedésének megakadályozására. 2020. március közepére a tagállamok többsége már a szigorú lezárások mellett érvelt – mint a vírus terjedése megakadályozásának lehetséges eszköze, és egyben mint saját cselekvőképességük kifejezésének megfelelő eszköze (Genschel & Jachtenfuchs, 2021).

Március végére az EU közös piac és a schengeni térség működése komoly veszteségeket szenvedett, mivel a belső határellenőrzést újból visszaállították.

A Bizottság 2020 áprilisától megpróbált úrrá lenni a kialakult helyzeten, bár kétségtelen, hogy az EU joga (EUMSZ 36. cikk) lehetővé teszi a közös piac

korlátozását (URL8) és a belső határokon a határellenőrzés visszaállítását is (Schengeni Határellenőrzési Kódex 25–35. cikke) (URL1) biztonsági és egészségügyi okokból. Az 2004/38 EK irányelv 29. cikke a szabad mozgás korlátozását is lehetővé teszi, ha azt fertőző betegségek terjedése indokolja (URL9). A Bizottság megpróbált lépéseket tenni a belső határellenőrzések megszüntetése érdekében, de politikai párbeszéd folytatásán és esetleges elhúzódo jogi eljárás után a lehetőségei korlátozottak, hamar fel is adta ezt a törekvését és a belső határok lezárásától inkább a külső határokon történő határellenőrzés szigorítása felé helyezte a hangsúlyt. A Bizottság úgy igyekezett megoldani a helyzetet, hogy eszközként a külső határzárást kombinálta a belső koordináció hatékonyságának növelésével. Látható, hogy míg rendes körülmények között a legális migráció tekintetében azok a jogi eszközök, szabályok kerülnek előtérbe, amelyek a befogadó államok számára a migrációból eredő előnyök kiaknázására irányulnak (Hautzinger, 2020), addig vészhelyzetben a migráció szabályozásának reaktív tényezői érvényesülnek, azaz a biztonsági szempontok kerülnek előtérbe.

A 2020 márciusától eltelt egy évben elsősorban az látható, hogy a Bizottság a harmadik országokból az EU-ba történő beutazás terén igyekezett erőteljesebb koordináló szerepet betölteni. A Bizottság 2020. március 16-án a nem alapvető fontosságú utazások korlátozását javasolta harmadik országokból egy hónap időtartamra, amelyet április 8-án, május 8-án, majd június 11-én meghosszabbítottak.

A Bizottság 2020. június 30-án közleményt adott ki a harmadik országokból az EU-ba irányuló, nem alapvető fontosságú utazások korlátozásának fokozatos feloldásáról. Ez alapján a harmadik országokból az EU-ba irányuló korlátozásokat fokozatosan meg kell szüntetni azon országok tekintetében, amelyeket az ajánlásokban feltüntettek, a listát pedig kéthetente frissítik.

A Bizottság 2021. január 25-én módosításokat fogalmazott meg az ajánlásokhoz a fertőzöttek számának növekedése és az új vírusvariánsok által okozott veszély miatt (URL10). A Bizottság azt javasolta, hogy hozzanak intézkedéseket az EU-ba történő beutazások biztonságos keretfeltételeinek biztosítására. Ezek azokra a személyekre vonatkoznak, akik alapvető szükségből utaznak az EU-ba, érintik továbbá az uniós polgárokat és a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkezőket, valamint ezek családtagjait, illetve azokat, akik olyan országokból érkeznek, amelyek esetében feloldották a nem alapvetően szükséges utazásokra vonatkozó korlátozást. Az ajánlások az Európai Betegségmegelőzési és Járványügyi Központ (ECDC) ajánlásai alapján kerültek kialakításra.

A nem alapvető fontosságú utazások szabályai nem vonatkoznak a szállítmányozásban dolgozóakra, a tengerészekre és a határon ingázó munkavállalókra.

Az Európai Parlament 2020. november végén fogadott el egy állásfoglalást, melyben a schengeni határok közötti szabad mozgás mihamarabbi visszaállítását sürgeti, illetve vészforgatókönyvet vár annak elkerülésére, hogy a határ-ellenőrzés állandósuljon. Az Európai Parlament úgy véli, hogy a határ mentén élőket és a más országban dolgozókat, tanulókat hátrányosan érintik a jelenlegi szabályok (URL11). „A Bizottságnak és a tagállamoknak nagyobb erőfeszítést kellene tenniük a közös uniós válaszlépések egyeztetésére, beleértve a karantén-szabályokat, a kapcsolatok feltérképezését, a tesztelési stratégiákat, a teszteredmények kölcsönös elismerését, és a nem létfontosságú uniós utazások átmeneti korlátozását. A képviselők a kapcsolatokat nyomonkövető alkalmazások kompatibilitását sürgetik, és minden tagállamban megbízható, naprakész, többnyelvű információt várnak az utazási korlátozásokról és a biztonsági intézkedésekről.” (URL11). Rendes körülmények között a legális és ellenőrzött migráció tekintetében azok a jogi eszközök, szabályok kerülnek előtérbe, amelyek a befogadó államok számára a migrációból eredő előnyök kiaknázására, az emberi vándorlásból eredő kedvező hatások előidézésére irányulnak.

Magyarország intézkedései

Az első hullám

Magyarország az első hullám során nagyon korán és elég drasztikus intézkedéseket hozott. Ezekről az intézkedésektől az volt várható, hogy ellaposíthatja a járványgörbét, s így az egészségügyet fel lehet készíteni, a minden valószínűség szerint viszonylag nagy számú, s ebből a kapacitásokhoz, főként a humán erőforrásokhoz mérten, nagy arányú súlyos állapotú fertőzött fogadására. Ez a tavaszi időszakban a gazdaságban, a turizmusban és a nem állami szférában dolgozók egy részének nagy veszteséget okozva, de sikerült is. Az első hullámot viszonylag kevés fertőzöttel, viszonylag alacsony halálozási rátával vészelte át Magyarország.

A határforgalmat és a nemzetközi migrációt is érintő változásokról a 41/2020. (III. 11.) Korm. rendelet szólt.

A hivatkozott jogszabállyal – a személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexének 28. cikk (1) bekezdése alapján – Magyarország és a Szlovén, valamint az Osztrák Köztársaság határán a határellenőrzést ideiglenesen visszaállította 2020. 03. 12-től.

Ugyanezen rendelet 2. §-a szerint Az Olasz Köztársaság, a Kínai Népköztársaság, a Koreai Köztársaság és az Iráni Iszlám Köztársaság területéről nemzetközi

személyszállítást végző vasúti jármű, autóbusz, valamint – a leszállás nélküli áthaladás esetét kivéve – polgári légi jármű Magyarország területére nem léphetett be. Az innen érkező nem magyar állampolgárok személyforgalomban Magyarország területére szintén nem léphettek be. A 3. § szabályozta, hogy azok a magyar állampolgárok, akik az Olasz Köztársaság, a Kínai Népköztársaság, a Koreai Köztársaság és az Iráni Iszlám Köztársaság területéről érkeztek, a Magyarországra való belépés során kötelező egészségügyi vizsgálaton estek át. A magyar állampolgárral azonos megítélés alá esett azon EGT-állampolgár, aki állandó tartózkodásra jogosult, és ezt a jogát állandó tartózkodási kártyával igazolta.

2020. március 17-én az a módosítás került be a fenti rendeletbe, hogy a külföldről érkező nem magyar állampolgárok személyforgalomban Magyarország területére – meghatározott kivétellel – nem léphetnek be. A határokat ekkor tehát teljesen lezárták. Összefoglalóan tehát az első hullám idején a határellenőrzés viszonylag gyorsan visszaállításra került, először csak néhány, majd az összes külföldi ország állampolgárára vonatkozóan megtiltották a beutazást, vagyis jól láthatóan a migrációs szabályozás reaktív jelenségei a normatív szabályozásban öltöttek testet (Hautzinger, 2020). A magyar állampolgárok hazautazását egészségügyi ellenőrzéshez, s – az eredmény függvényében – 14 napos házi vagy hatósági karanténban való tartózkodáshoz kötötték. Meghatározott állami alkalmazottnak, akiknek a veszélyhelyzet alatt kiemelt szerepük van a védekezésben, külön miniszteri engedélyhez kötötték a külföldre utazását. Az első hullám idején Magyarország, látva az egyes országokban kialakult már-már menedzselhetetlenné vált egészségügyi helyzetet, nagyon hamar intézkedett, és igen korán drasztikus intézkedéseket hozott annak érdekében, hogy ez nálunk ne alakulhasson ki. Ekkor az volt a cél, hogy az egészségügyet a lehető legjobban felkészítsék a döntéshozók a vírus okozta jelentősen fokozott megterhelésre. Ehhez a személyes kontaktusba lépések számát kellett drasztikusan lecsökkenteni, melynek egy módja van: a személyek szabad mozgásának korlátok közé szorítása, mely a fertőzés behurcolásának megakadályozása érdekében nemcsak a belföldi mozgás korlátozását, hanem a határok lezárását is jelenti.

A járványügyi készütségi időszak

A veszélyhelyzetet a 41/2020. (VI. 17.) ME határozattal szüntették meg. 2020. szeptember 1-jéig a veszélyhelyzetet a járványügyi készütségi időszak váltotta fel. Az ekkor érvényes utazási korlátozásokat a 291/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet és annak módosítása (335/220. VII. 4.) tartalmazta.

A külföldről érkező nem magyar állampolgárok személyforgalomban Magyarország területére – törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott kivétellel – továbbra sem léphettek be.

A nyári időszakban a külföldről érkező nem magyar állampolgár Magyarország területére beléphetett, ha rendelkezett az idegenrendészeti hatóság valamely jogcímen 90 napot meghaladó idejű tartózkodásra kiadott, Magyarország területén való tartózkodásra jogosító érvényes engedélyével, és az erről szóló okmányt belépéskor bemutatta.

A karantén időszak ekkor már a korábbi 14 helyett 10 napig tartott. Továbbá ebben az időszakban szerepelt az a könnyítés, hogy nem szükséges a járványügyi megfigyelés, ha a Magyarországra történő belépést megelőző öt napon belül két alkalommal elvégzett, az egészségügyi szakmai szabályoknak megfelelő SARS-CoV-2 teszt eredményét tartalmazó, magyar vagy angol nyelvű okirattal igazolja, hogy SARS-CoV-2 koronavírus a szervezetében aktuálisan nem mutatható ki.

Ekkor az átutazásra is szigorú szabályok vonatkoztak. Külföldről érkező nem magyar állampolgár személyforgalomban, tranzitáthaladás érdekében Magyarország területére akkor léphetett be, ha a belépéskor alávetette magát egészségügyi vizsgálatnak, és az egészségügyi vizsgálat COVID-19 betegség gyanúját nem állapította meg. Ezen felül a belépéshez rendelkezni kellett a schengeni határellenőrzési kódexben előírt beutazási feltételekkel, hitelt érdemlően igazolni kellett az utazásának célját és utazása célországát, valamint a célországba történő beutazása, és ennek érdekében a tervezett utazás útvonalán fekvő, Magyarországgal szomszédos államba történő belépése biztosított kellett, hogy legyen. A munkavállalás, tanulás, esetleg rokonlátogatás miatti határmenti közlekedésére vonatkozóan megnevezték azon szomszédos államokat, amelyek polgárai Magyarország területére legfeljebb 24 óra időtartamra az államhatártól számított 30 kilométeres távolságon belül beléphetnek. Határmenti ingázónak az minősült, aki másik uniós országban dolgozott mint ahol élt, és ahová naponta vagy legalább hetente egyszer visszatért. Ezen kívül a szezonális munkák elvégzésének biztosítása érdekében, szigorú karantén és az országon belüli szállítási feltételek teljesítése mellett, csoportosan, meghatározott határátkelőn beléphetett azon szomszédos állam állampolgára is, aki az agrárágazat munkaerőigényének kielégítése céljából utazott be.

Ekkor került bevezetésre, hogy a külpolitikáért és a határrendészetért felelős miniszter, rendeletben állapítsa meg azon államokat, amelyek polgárai Magyarország területére egészségügyi vizsgálat és kijelölt karantén vagy hatósági házi karanténkötelezettség nélkül beléphetnek. Vagyis ekkor kapott nagy jelentőséget az egyes államok színekódolása (zöld: alacsony, sárga: mérsékelt, piros: magas fertőzöttségű terület).

Az első hullám lezajlása után nemcsak nálunk, hanem egész Európában bevezették az országok fertőzöttségi arányát jelölő szinkódokat. A besorolás komplex szempontok alapján, az uniós besoroláshoz igazodik, valamint az adott országok aktuális fertőzöttségi viszonyait, járványügyi tendenciáit veszi figyelembe. A nyári intézkedések célja az volt, hogy amennyire – viszonylag biztonságos feltételek mellett – lehet, annyira újraindítsa a gazdaságot, és pszichés rekreációs lehetőséget biztosítson a polgároknak. Ennek érdekében valamelyest lazítottak a szabad mozgás korlátozásán, de a régi rend továbbra sem állt vissza.

A második hullám

A kormány a 407/2020. (VIII. 30.) Korm. rendelettel visszaállította az ideiglenesen határellenőrzést az ország közrendjét és belső biztonságát fenyegető komoly veszély fennállása miatt, a személyek határátlépésére irányadó Schengeni határellenőrzési kódex (URL1) 2. cikk 1. pontja szerinti teljes belső határon.

Az EU-tagállamokból és a schengeni társult országokból való belépés általában nem volt megengedett különösebb, a rendeletben és fentebb már részletezett ok nélkül. A Visegrádi Négyek (továbbiakban: V4) állampolgárai, vagyis a cseh, a lengyel és a szlovák állampolgárok is beléphettek Magyarországra, ha öt napnál nem régebbi negatív koronavírus tesztet mutattak be. Az intézkedés mögött a V4 országok közötti kapcsolatoknak a COVID-19 járvány dacára történő fenntartása, és a védekezés terén az együttműködés elősegítése állt. A külföldi hallgatónak negatív tesztet kellett bemutatniuk ahhoz, hogy Magyarországon tanulhassanak.

A magas kockázatú országokból visszatérő magyar állampolgároknak karanténba kellett vonulniuk, kivéve, ha két, öt napnál nem régebbi, 48 óra időeltelődással elvégzett negatív PCR tesztet mutattak be vagy végeztek el Magyarországon. Azok, akik meghatározott magyar vagy angol nyelvű dokumentummal bizonyítani tudták, hogy az elmúlt 6 hónapban átestek COVID-19 fertőzésen, szintén mentesültek a karanténkötelezettség alól. A külföldről hazatérő magyar állampolgároknak a belépéstől számított 10 napig házi karanténban kellett maradniuk. A hazatérő utasok akkor mentesülhettek a karantén alól, ha két különböző időpontban Magyarországon elvégzett két SARS-CoV-2 molekuláris vizsgálat negatív eredményeit tartalmazó bizonyítványt nyújtottak be, amelyek között legalább 48 óra eltelt. A két vizsgálat közül az elsőt a schengeni országok egyikében, az Amerikai Egyesült Államokban vagy Kanadában is el lehetett végeztetni.

A magyar állampolgárok korlátozás nélkül hazatérhettek külföldről, ha az utazás oka a rendeletben meghatározott üzleti vagy gazdasági tevékenység volt.

Az utazók átutazhattak Magyarországon, ha belépéskor alávetették magukat az orvosi ellenőrzésnek. Továbbá meghatározott dokumentumokat kellett felmutatniuk utazásuk céljáról és célállomásáról, megerősítve, hogy az útvonalon a rendeltetési országba és a szomszédos országba történő belépésük engedélyezett. A szomszédos államok polgárai és az ott élő magyar állampolgárok az államhatártól számított 30 km-es távolságon belül legfeljebb 24 órára léphettek be Magyarország területére.

Mindebből az látható, hogy az első és a második hullám alatt hasonló intézkedéseket hozott a kormány. A nyári időszakban és a második hullám alatt az időközben felmerült új helyzetek kerültek szabályozásra. Lényegibb változásnak mondható, hogy a karantén ideje 14-ről 10 napra csökkent, hogy a V4-ek bizonyos fokig más elbírálás alá estek, mint a többi ország, hogy gondoltak az ingázókra és a határ mentén élőkre, és szabályozták a tranzitforgalmat (bár e változtatások egyes elemei már a tavaszi időszakban is megjelentek). A 2020 nyarán bevezetésre került, az országok aktuális fertőzöttségi szintjén alapuló színekódos rendszer továbbra is érvényben van. A második hullám során a magyar kormány, az első hullámmal ellentétben, igyekezett minél későbbre halasztani a drasztikus intézkedések meghozatalát. Törekedtek minél tovább működtetni a gazdaság mind több szektorát. Az országok közötti szabad mozgás korlátozását azonban azonnal, már szeptember elsejétől visszaállították, annak reményében, hogyha a vírus behurcolásának lehetőségét minimalizálják (illetve nyilván a másik szempontból a vírus nem vihető ki az országból), akkor talán mérsékelhető a megbetegedések és az áldozatok száma az ország működésének és a nemzetközi kapcsolatoknak a fenntartása mellett. Az ezt követő részekben ismertetem a járvány, illetve a járványügyi intézkedések nemzetközi migrációra gyakorolt hatását néhány meghatározó mutató alapján.

A harmadik hullám

A harmadik hullám idején továbbra is a fenti, azaz a 407/2020-as (VIII. 30.) kormányrendelet volt hatályban. A 2020. áprilisi állapot szerint, többszöri halasztás után, ez a rendelet 2021. április 19-én veszítette hatályát. A 408/2020-as (VIII. 30.) Korm. rendeletben egy lényeges változás történt a második hullámhoz képest. A 6/A bekezdés, mely *Az üzleti, illetve gazdasági célú rendelkezések* címet viselte, 2021. március 1-jén törlésre került a rendeletből. Az ilyen célú utazásokat helyette a kiegészített 5/A bekezdés szabályozza. A magyar és a nem magyar állampolgárok tekintetében is bekerült a rendeletbe, hogy amennyiben a jogszabályban tételesen felsorolt európai államok egyikébe, vagy a külpolitikáért felelős miniszter által – a határrendészetért felelős miniszterrel egyetértésben

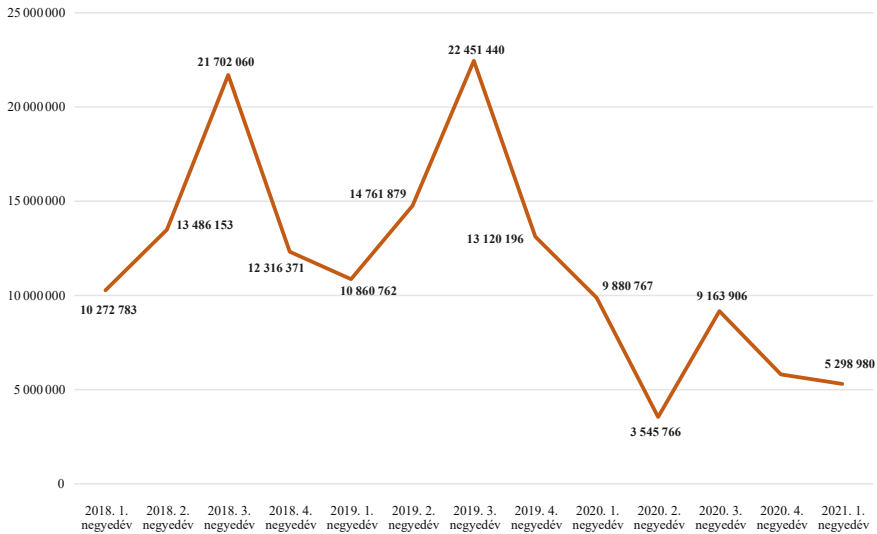
– rendeletben meghatározott államból/államba történő (állampolgárságtól függetlenül) ki- vagy beutazás célja olyan gazdasági vagy üzleti célú tevékenység, amelynek tényét az utazó igazolja, akkor Magyarország területére korlátozás nélkül be-, illetve visszaléphet. A külön rendeletben felsorolt országok a következők: Amerikai Egyesült Államok, Azerbajdzsán, Bahrein, Egyesült Arab Emírségek, Georgia, Indiai Köztársaság, Indonéz Köztársaság, Izrael Állam, Japán, Kazahsztán, Kínai Népköztársaság, Kirgizisztán, Koreai Köztársaság, Oroszországi Föderáció, Szingapúr, Török Köztársaság, Ukrajna, Üzbegisztán.

A COVID-19 és a nemzetközi migráció a statisztikai adatok tükrében

A nyilvánosan hozzáférhető statisztikai adatok köre még viszonylag szűkös a COVID-19 járvány első évének fordulójakor (2021 márciusának végén), ami a statisztikai adatszolgáltatást szabályozó EU-rendelettel magyarázható ([URL12](#)), ennek alapján a tagállamoknak a referencia időszak végét követő meghatározott időn belül (ez általában – az adatkör jellegétől függően – a referencia időszakot követő 2–6 hónap) kell továbbítani az adatokat az Európai Bizottságnak és a statisztikai adatok átvételével és publikálásával foglalkozó szervezetének, az Eurostatnak.

A schengeni belső határokon a határellenőrzés visszaállításának migrációs hatását a Magyarország külső határszakaszain (beleértve valamennyi szárazföldi, vízi és légi határátkelőt) regisztrált utasforgalom elemzésével, valamint az EU-tagállamokban és köztük a magyar hatóságnak benyújtott menedékjogi kérelmek számának alakulásával mutatom be. A statisztikai adatok alakulására egyes jogszabálmódosítások is hatással lehetnek. Így például a Magyarországon benyújtott menedékjogi kérelmek számára hatással van, hogy a 2020. évi LVIII. tv. értelmében menedékjogi szándéknyilatkozatot 2021. június 30-áig csak hazánk külképviseletein lehetett benyújtani. Ez az eljárási rend a pandémiától függetlenül is befolyással lehet a benyújtott kérelmek számának alakulására.

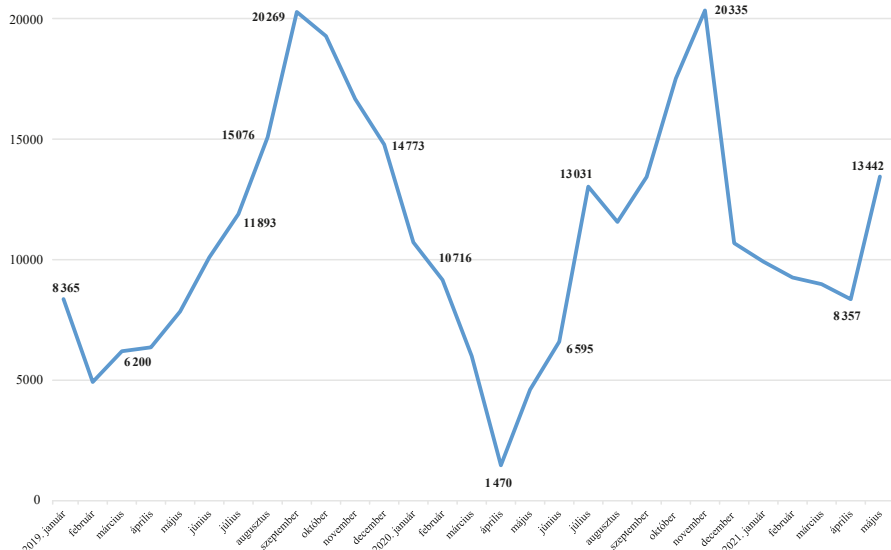
1. számú ábra: Magyarország külső határszakaszain regisztrált személyforgalom

Forrás: A KSH Tájékoztatási adatbázisa alapján a szerző saját szerkesztése ([URL13](#)).

Magyarország külső határain a személyforgalom alakulásában jól érzékelhető a COVID-19 járvány, illetve a járvány terjedésének megfékezése érdekében hozott intézkedések. A 2019-es évben még közel 6%-kal nőtt a személyforgalom a külső határainkon 2018-hoz viszonyítva, viszont 2020-ban már közel 54%-os visszaesés mutatható ki. A visszaesés 2021 első negyedévében is tovább folytatódott. Az előző év azonos időszakával összehasonlítva 2021 első negyedévében az utazási korlátozások miatt 47%-kal kevesebb személyforgalmat regisztráltak 2020 azonos időszakával összehasonlítva. A korábbi évek azonos időszakához képest 2020 első negyedévében még nem volt észlelhető jelentős változás, azonban 2020 második negyedévében már csak negyede volt a személyforgalom a külső határokon a 2019-ben mért értékhez képest. Tapasztalható volt némi élénkülés 2020 harmadik negyedévében, ám elmondható, hogy 2020-ban egyértelműen éreztették hatásukat a COVID-19 járvány és a megfékezése érdekében hozott intézkedések.

2. számú ábra: Illegális határátlépések száma az EU és a schengeni társult országok külső határszakaszain 2019. január és 2021. május között

Forrás: A szerző saját szerkesztése (URL14).³

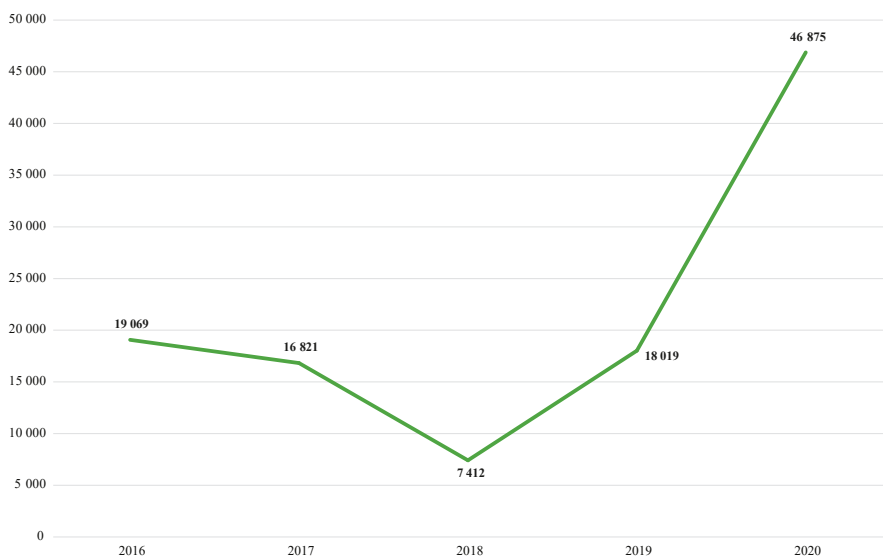
A két év adatainak összehasonlításával – a szezonális hatásokon túl – látható, hogy 2020-ban csökkenést mutat a külső határszakaszokon felfedett irreguláris migránsok száma. Míg 2019-ben összesen 141 741 esetben történt felfedés, addig 2020-ban csökkenés volt tapasztalható, és 125 110 felfedés történt. A csökkenés mértéke 2020-ban különösen jellemző volt a határellenőrzések szigorításának kezdetekor, így 2020. március, április hónapban. Az őszi, szezonális növekedés – 2019-hez hasonlóan – 2020-ban is bekövetkezett, de a felfedett irreguláris határátlépők száma egy kicsivel később, 2020 novemberére érte el a 2019-es szintet. A késleltetett növekedés azzal is összefüggésbe hozható, hogy az irreguláris migrációt segítő bűnszervezetek a migrációs szabályozó rendszer változása esetén vagy a jelentősebb lezárásokat követően általában későbbre halasztják a cselekményük végrehajtását, vagyis az irreguláris migránsok bejuttatását a célszországba (Sanchez & Achilli, 2020).

A migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekmények száma 2020-ban jelentős növekedést mutatott 2019-hez képest. Állampolgárság szerinti bontásban

³ A statisztika jellemzően a határellenőrzési pontok között felfedett irreguláris határsértések számát (esetek) tartalmazza és nem az irreguláris határsértésben részt vevő személyek számát.

jól látszik, hogy a növekedés nem az irreguláris migrációban leginkább érintett állampolgársági kategóriáknál (szír, afgán) történt, hanem ukrán állampolgárok esetében. Ez visszavezethető arra, hogy a jelentős számban Nyugat-Európában, illetve Magyarországon dolgozó ukrán munkavállalók tartózkodási engedélye (munkavállalási engedélye) a pandémiával összefüggő intézkedések idején lejárt, majd ezután elhagyták a munkavállalás helye szerinti tartózkodási országukat. A járványügyi szigorítások feloldását követően újból beutaztak volna a schengeni térségbe, de visszairányították őket, mivel a korábbi túltartózkodás miatt figyelmeztetés, esetleg pénzbírság került rögzítésre ellenük a Schengeni Információs Rendszerben. Míg 2019-ben 7214 esetben voltak érintettek ukránok illegális migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekményben, addig 2020-ra ez a szám 27 592 volt (közel négyszeres növekedés), amely mögött a fentebb vázolt jelenség áll.

3. számú ábra: A migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekmények száma

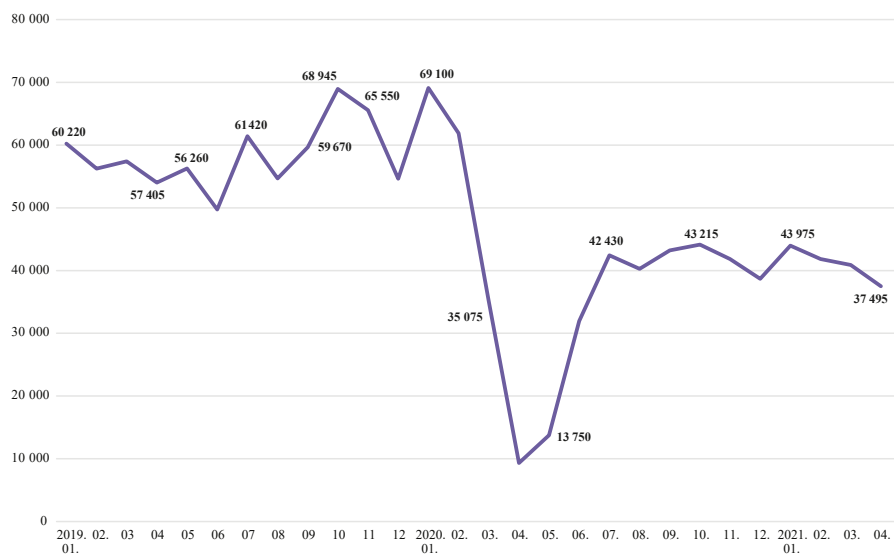

Forrás: Az ORFK Határrendészeti helyzetkép című kiadványa alapján a szerző saját szerkesztése ([URL15](#)).

Az EU 27 tagállamában benyújtott menedékjogi kérelmek számát vizsgálva azt láthatjuk, hogy egy, a benyújtott kérelmek számában jelenlévő fokozatosan növekvő tendenciát tört meg a COVID-19 járvány és a hozzá kapcsolódó határellenőrzést érintő intézkedések. A benyújtott menedékjogi kérelmek száma 2020

januárjában még közel 15%-kal több volt a 2019. év azonos időszakának adatahoz képest, majd radikális csökkenés következett be 2020 áprilisára. Ekkor az összes regisztrált kérelem száma csupán 17%-a volt az előző év áprilisában rögzített kérelmeknek. Az év további időszakában benyújtott kérelmek száma továbbra is alacsony: a 2020. decemberi kérelmek száma csupán 64%-át teszi ki az előző év azonos hónapjában regisztrált kérelmeknek. A benyújtott menedékjogi kérelmek számának 2020-ban tapasztalt csökkenése visszavezethető a pandémia miatt bevezetett szigorúbb határellenőrzésre, az év utolsó negyedében tapasztalható növekedés pedig a korábban bevezetett intézkedések enyhítésére. A 2021 első négy hónapjában regisztrált kérelmek száma az időszak minden egyes hónapjában negyedével kevesebb, mint 2019 azonos időszakában. A 2021 első négy hónapjában regisztrált menedékjogi kérelmek száma a korábbi évek szintjéhez képest alacsonyabb szintről csökkenést mutat.

4. számú ábra: Az EU 27 tagállamában benyújtott menedékjogi kérelmek számának havi alakulása 2019–2021 április

Forrás: Az Eurostat database alapján a szerző saját szerkesztése ([URL16](#)).

Összefoglalás

A schengeni belső határokon a határellenőrzés visszaállítása 2015-től kezdődően egyre gyakoribb jelenséggé vált, és ezáltal újra megvalósult az Európai Unió egyik legmeghatározóbb vívmányának, a személyek és áruk szabad mozgásának korlátozása. A fenti időszakban jelentkezett biztonsági kockázatok – így az irreguláris migránsok tömeges beáramlása majd a COVID-19 járvány – megkövetelték a megfelelő intézkedések meghozatalát, ám a tapasztalatok azt mutatják, hogy az egyes országok egymástól függetlenül cselekedtek. Ezen intézkedések feltételezhetően ennek ellenére is elérték céljukat, mivel a korlátozások hozzájárultak az irreguláris migrációs mozgások, majd a járvány nemzetközi terjedésének csökkentéséhez, és így a járványgörbe ellaposításához. Az egyes országok által életbe léptetett intézkedések helyett indokolt lenne egy egységes európai válasz a személyek szabad mozgásának szabályozására, amennyiben az elkerülhetetlen. A különböző országcsoportokat tartalmazó listák és az eltérő beutazási szabályok egyrészt megnehezítik a polgárok megalapozott döntését, másrészt – egyes esetekben – nem is szolgálták feltétlenül a probléma, a járvány megfelelő kezelését. A koronavírus-járvány kezelésének tapasztalataiból tanulva – véleményem szerint – immár nemcsak a tömeges irreguláris migráció kezelését lenne szükséges európai szinten egységesen szabályozni, hanem olyan nem látható veszélyek kezelésére is szükséges új eljárás, illetve szabályozás kidolgozása mint a járványhelyzet. Jelentős tanulsága volt a járványnak, hogy az EU menekültügyi szabályrendszere nem tartalmaz kivételes szabályokat a járványhoz hasonló vis maior helyzetekre.

Az EU jogi normája jól meghatározott esetekben engedélyezi a belső határokon a határellenőrzés visszaállítását, ám a közegészségügyet veszélyeztető helyzetben a teljes EU-ra érvényes, egységes szabályok kidolgozása lenne célszerű. Egészségügyi vészhelyzetben a határellenőrzés pontos időszakának meghatározása minden bizonnyal nehéz feladat elé állítja a jogalkotót.

Felhasznált irodalom

- Biedermann Zs., Novák T., Szigetvári T. & Wagner P. (2015). Küldő országok és a kiáramlás felgyorsulásának egyes okai. In Csuka Gy. & Török Á. (Szerk.), *Az Európába irányuló és 2015-től felgyorsult migráció tényezői, irányai és kilátásai* (pp. 36–45). Magyar Tudományos Akadémia.
- Csiki Varga T. & Tóth P. (2020). Magyarország új nemzeti biztonsági stratégiájáról. *Nemzet és Biztonság*, 3, 89–112.

- Genschel, P. & Jachtenfuchs, M. (2021). Postfunctionalism reversed: solidarity and rebordering during the COVID-19 pandemic. *Journal of European Public Policy*, 28(3), 350–369.
- Giddens, A. (1990). *The consequences of Modernity*. Polity Press.
- Hautzinger Z. (2020). A migráció szabályozásának reaktív tényezői. *Belügyi Szemle* 68(9). (47–62.) <https://doi.org/10.38146/BSZ.2020.9.3>
- Kortukova O. T., Dei, O. M., Blahodarnyi, M. A. & Kaminska, V. N. (2020). COVID-19: Regulation of Migration Processes in The European Legal Area, *Cuestiones Politicas*, 38(66), 321–332.
- Sanchez, G. & Achilli, L. (2020). Stranded: the impacts of COVID-19 on irregular migration and migrant smuggling. *European University Institute*, 20, 1–12. <https://doi.org/10.2870/42411>
- Sassen, S. (2005). Regulating immigration in a global age: A new policy landscape. *Parallax*, 11(1), 35–45.

A cikkben található online hivatkozások

- URL1: *Schengeni határ-ellenőrzési kódex*. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_2016.077.01.0001.01.HUN&toc=OJ%3AL%3A2016%3A077%3AFULL
- URL2: *Járvány*. <https://fogalomtar.aek.hu/index.php/J%C3%A1rv%C3%A1ny>
- URL3: *Vakcinainfo*. <https://koronavirus.gov.hu/gyik>
- URL4: *A Schengeni Megállapodás Végrehajtásáról Szóló Egyezmény*. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=celex:42000A0922\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=celex:42000A0922(02))
- URL5: *Full list of Member States' notifications of the temporary reintroduction of border control at internal borders pursuant to Article 25 et seq. of the Schengen Borders Code*. https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/schengen/reintroduction-border-control_en
- URL6: *Press release of the Council of the EU, COVID-19: Council updates recommendation on travel restrictions from third countries into the EU*. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2021/02/02/covid-19-council-updates-recommendation-on-travel-restrictions-from-third-countries-into-the-eu/>
- URL7: *COVID-19: Iránymutatás a menekültügyi és a visszatérési eljárásokra vonatkozó uniós rendelkezések végrehajtásáról, valamint az áttelepítésről*. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020XC0417\(07\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020XC0417(07))
- URL8: *Az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés Egységes Szerkezetbe Foglalt Változata*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>
- URL9: *Az Európai Parlament és a Tanács 2004/38/EK irányelve, az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32004L0038>

- URL10: *Koronavírus: A Bizottság a szabad mozgás korlátozására vonatkozó koordinált megközelítés aktualizálását javasolja.* https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/ip_21_195
- URL11: *EP állásfoglalás, Az Európai Parlament 2020. november 24-i állásfoglalása a schengeni rendszerről és a Covid19-válság során hozott intézkedésekről (2020/2801(RSP)).* https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0315_HU.html
- URL12: *Az Európai Parlament és a Tanács 862/2007 EK rendelete a migrációra és a nemzetközi védelemre vonatkozó közösségi statisztikákról, valamint a külföldi állampolgárságú munkavállalókra vonatkozó statisztikák összeállításáról szóló 311/76/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről.* <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=CELEX%3A32007R0862>
- URL13: *KSH Statinfó.* <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haDetails.jsp?query=kshquery&lang=hu>
- URL14: *Frontex, Migratory map.* <https://frontex.europa.eu/we-know/migratory-map/>
- URL15: *ORFK Határrendészeti helyzetkép.* <http://www.police.hu/hu/a-rendorsegrol/statisztikak/hatarrendeszet>
- URL16: *Eurostat database, Asylum and managed migration data.* <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database>

Alkalmazott jogszabályok

- 1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról
- 41/2020. (III. 11.) Korm. rendelet az élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során teendő intézkedésekről
- 41/2020. (VI. 17.) ME határozat, a veszélyhelyzet megszüntetéséről szóló 2020. évi LVII. törvény, a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készülségről szóló 2020. évi LVIII. törvény, valamint a Magyarország 2020. évi központi költségvetéséről szóló 2019. évi LXXI. törvény módosításáról szóló 2020. évi LX. törvény hatálybalépéséről
- 291/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet a járványügyi készülségi időszak utazási korlátozásairól
- 408/2020. (VIII. 30.) Korm. rendelet a járványügyi készülségi időszak utazási korlátozásairól
- 407/2020. (VIII. 30.) Korm. rendelet a határellenőrzés ideiglenes visszaállításáról
- 4/2021. (III. 1.) KKM rendelet a járványügyi készülségi időszakban a gazdasági, illetve üzleti célú utazás körébe tartozó további államokról

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Urbán F. (2022). A COVID-19 globális humán pandémia és a schengeni határellenőrzés rendje. *Belügyi Szemle*, 70(3), 459–480. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.3.3>